

Sisäisen turvallisuuden rahasto (engl. Internal Security Fund, ISF)

ESITYS EU:N SISÄISEN TURVALLISUUDEN RAHASTON MUUTETUKSI OHJELMAKSI OHJELMAKAUDELLE 2021-2027

Tausta

EU:n sisäisen turvallisuuden rahastolle on laadittu rahastoa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1149 artiklan 13 edellyttämä ohjelma. Ohjelma on strateginen asiakirja, jossa kuvataan yleisesti kansalliset tarpeet rahaston toimialalla, niitä koskevat tavoitteet, suunnitellut toimet, odotettavissa olevat tulokset ja tuloksellisuutta mittaavat indikaattorit ohjelmakauden aikana sekä suunniteltu rahoituksen jakautuminen.

Ohjelmassa olevien painopisteiden tulee olla yhdenmukaisia unionin painopisteiden ja haasteiden kanssa ja ohjelman tulee vastata näihin painopisteisiin ja haasteisiin. Ohjelman painopisteiden tulee myös olla asiaankuuluvan unionin säännösten ja sovittujen unionin painopisteiden mukaisia.

Rahastoon sisältyy erillinen temaattinen rahoitusväline, jonka avulla on tarkoitus vastata kiireellisiin tarpeisiin ja politiikassa ja unionin painopisteissä tapahtuviin muutoksiin sekä kohdentaa rahoitusta toimiin, joilla on suurta lisäarvoa unionin kannalta. Rahoitus jaetaan komission työohjelmien mukaisesti ja osa siitä voidaan panna täytäntöön myös jäsenvaltioiden ohjelmien kautta. Temaattisesta välineestä osoitetaan rahoitusta erityistoimiin, unionin toimiin ja hätäapuun.

Vuonna 2024 ohjelmaan tehtiin ohjelmakauden väliarviointi ja rahastoa koskevan asetuksen ((EU) 2021/1149) 14 artiklan perusteella ohjelmaan lisätään komission Suomelle osoittama lisärahoitus sekä tavoitteet ja toimet, joita lisärahoituksella on tarkoitus toteuttaa. Ohjelmaan lisätään myös komission rahaston temaattisesta välineestä osoittama erityistoimirahoitus. Lisäksi ohjelmaa on päivitetty vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia, hallitusohjelmaa, keskeisiä strategioita ja toimintaohjelmia.

Ohjelman keskeinen sisältö

Sisäisen turvallisuuden rahaston tavoitteena on työkalujen, toimintatapojen, yhteistyön ja tilannekuvan kehittäminen rajat ylittävien rikosten torjumiseksi ja tutkimiseksi, kriisinsietokyvyn ja uusiin uhkiin varautumisen vahvistamiseksi, turvallisuutta heikentävien ilmiöiden ennaltaehkäisemiseksi sekä uhrien suojelemisen kehittämiseksi. Rahaston tuella toteutetaan mm. EU-direktiivien kansallista toimeenpanoa ja Schengen-suositusten edellyttämiä kehittämistoimenpiteitä. Rahasto jakaantuu kolmeen rahastoa koskevassa EU-asetuksessa määriteltyyn erityistavoitteeseen.

Erityistavoite 1: Parannetaan ja helpotetaan tietojenvaihtoa toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien unionin elinten ja laitosten välillä ja sisällä sekä tarvittaessa kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa

Rahastosta avustettavilla toimilla pyritään edistämään digitalisaatiota, teknologian kehittämistä ja tehokasta ja turvallista tietojenvaihtoa. Tietokantojen ja -järjestelmien tehokas hyödyntäminen edellyttää myös osaamisen, yhteistyön ja prosessien vahvistamista. Nämä ovat keskeisiä edellytyksiä ennalta estävän toiminnan, vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, rikosilmiöiden varhaisen tunnistamisen sekä kriiseihin varautumisen onnistumiseksi. Rahaston tuella jatketaan toimia EU-laajuisten tietojärjestelmien käyttöönottamiseksi ja yhteentoimivuuden rakentamiseksi. Erityistavoitteeseen on allukoitu myös operatiivista tukea, jolla katetaan tietojenvaihtoa tukevien kansallisten tietojärjestelmien ja -verkkojen ylläpidosta ja käyttötuesta aiheutuvia kuluja sekä henkilöstömenoja.

Ohjelman muutoksessa painotetaan tietojenvaihtoon liittyvien EU-velvoitteiden toimeenpanoa. Ohjelmaesitykseen sisältyy temaattisen välineen mukaista erityistoimiraahoitusta poliisirekisterihakemistojärjestelmän toimeenpanoon.

Erityistavoite 2: Parannetaan ja tehostetaan rajat ylittävää yhteistyötä, myös terrorismiin ja vakavaan ja järjestäytyneeseen rajat ylittävään rikollisuuteen liittyviä yhteisiä operaatioita toimivaltaisten viranomaisten välillä

Rahaston tavoitteena on tehostaa kansallista ja kansainvälistä viranomaisten ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä rajat ylittävän rikollisuuden, esim. ihmiskauppa-, huume- tai ympäristörikollisuuden, tehokkaaksi torjumiseksi. Rahaston tuella osallistutaan yhteisiin operaatioihin ja harjoituksiin ja vahvistetaan viranomaisten ja asiaankuuluvien muiden toimijoiden yhteistyötä. Erityistavoitteeseen on allukoitu myös operatiivista tukea, jolla katetaan operaatioiden, tutkintaryhmien, koulutusten ja harjoitusten henkilöstömenoja ja niissä tarvittavien teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa. Erityistavoitteeseen sisältyy temaattisen välineen mukaista erityistoimiraahoitusta virtuaalivaluuttoihin liittyvien petosten ehkäisemiseen.

Ohjelman muutoksessa erityistavoitteeseen lisätään mahdollisuus rahoittaa pakotteiden toimeenpanoa.

Erityistavoite 3: Tuetaan jäsenvaltioiden valmiuksien vahvistamista rikollisuuden, terrorismin ja radikalisoitumisen ehkäisemisessä ja torjunnassa sekä turvallisuutta uhkaavien tilanteiden, riskien ja kriisien hallinnassa

Ohjelmasta rahoitettavilla toimilla on tarkoitus vahvistaa suorituskykyä, toteuttaa koulutuksia ja syventää yhteistyötä mm. ihmis- ja huumekauppaan, kyberrikosten torjuntaan, kriittisten infrastruktuurien suojeluun ja CBRNE-tilanteisiin liittyen. Lisäksi toimilla kehitetään esim. korruption, väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin tunnistamista, ehkäisemistä ja varhaisen vaiheen puuttumista sekä terroristisen propagandan torjumista. Rahaston tuella viranomaiset voivat hankkia moderneja välineitä ja tietoteknisiä ratkaisuja turvallisuutta uhkaavien ilmiöiden tunnistamiseksi, torjumiseksi ja tutkimiseksi. Rikosten uhrien tukea, suojelua ja tiedonsaantia parannetaan syventämällä osaamista ja yhteistyötä viranomaisten, järjestöjen ja yksityisen sektorin kesken. Erityistavoitteeseen on allukoitu operatiivista tukea, jolla katetaan teknisten välineiden, kaluston ja varusteiden ylläpitoa sekä henkilöstömenoja.

Ohjelman muutoksessa erityistavoitteeseen lisätään tavoitteiksi jengi- ja nuorisoriikollisuuden ehkäisy ja vankeusaikaisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunta.

Suomen ohjelman rahoitus

Ohjelmakauden alussa Suomen saanto oli 36 601 756 euroa. Vuonna 2024 toteutetun väliarvioinnin yhteydessä komissio osoitti Suomen ohjelmaan lisärahoitusta 7 075 074 euroa sillä perusteella, että vähintään 10 % alkuperäisestä rahoitusosuudesta oli väliarviointiin mennessä haettu maksuun. Lisärahoitus on allokoitu jäsenvaltioille rahastoa koskevassa asetuksessa määriteltujen kriteerien perusteella.

Ohjelmaan lisätään ohjelmanmuutoksen yhteydessä rahaston temaattisen välineen kautta saatu erityistoimirahoitus 620 000 euroa. Lisäksi ohjelmaan on lisätty vuonna 2024 erityistoimirahoitusta 913 771 euroa. Suomen ISF-ohjelman kokonaisrahoitus on muutosten jälkeen 45 210 600 euroa.